

Uitreiking Provinciale Erepennenning aan Mgr. Frans Wiertz in de Sint-Christoffelkathedraal te Roermond op 9 december 2017

Eminenties, Excellenties, Monseigneurs,
Limburgers van geboorte, uit begeerte, en/of van geloof,
Dames en heren,

Maar in het bijzonder U, monseigneur Frans Wiertz, onze afscheidnemende vader bisschop.

Nergens in Nederland komen de grenzen van een bisdom zo overeen met de grenzen van een provincie als hier in Limburg. Dus als hier een bisschop afscheid neemt, nemen we ook afscheid van een prominente Limburger.

En dan kan ik het als Limburgs gouverneur natuurlijk niet laten, om toch nog even het woord tot u te richten...

Als uw gouverneur, maar ook als gewone Limburgse gelovige, vanuit de wetenschap dat wij elkaar al langer kennen dan de jaren waarin ik mijn gouverneursambt bekleed.

Want 42 jaar geleden mocht ik als 17 jarige scholier zo af en toe in de noodkerk van De Heeg-Maastricht, met muziek uit een trapharmonium, de liturgie begeleiden, waarna we bij de koffie – hoe heb ik het ooit gedurfd – filosofeerden over het oprichten van verenigingen in uw nieuwe parochie.

Ik viel dan in voor mijn tante, zuster Marilea, die met zuster Isadora en een derde eerwaarde zuster van Onder de Bogen u assisteerden met parochiewerk.

Een prominente Limburger, zo mag ik u - monseigneur Frans Wiertz - zeker noemen. Niet alleen omdat u 75 jaar en 7 dagen geleden werd geboren in Kerkrade. Maar opgroeiend onder de rook van Rolduc, met twee heerooms als inspirerend voorbeeld, én een vroege carrière als misdienaar, u al heel snel ontdekte wat uw levenspad zou worden. Een levenspad waarmee uw bestaan vergroeide met de ontwikkeling die Limburg de afgelopen 75 jaar doormaakte.

75 jaar die begonnen in de geborgenheid onder – zoals u het zelf noemde – de heldere koepel van Limburg. Een koepel waarbinnen het bestaan van God zo aanwezig én vanzelfsprekend was, dat er over Hem zelfs niet werd gesproken; Hij was er gewoon, in alle lagen van het leven. En Limburger zijn en katholiek zijn nog in grote mate synoniem waren aan elkaar.

Maar de tijden veranderden....

Op het moment dat u - in 1968 - priester werd, stond de wereld in Limburg op zijn kop. Als kapelaan van Petrus en Paulusparochie in Schaesberg maakte u het van heel dichtbij mee: hoe hard de mijnsluiting erin hakte, hoe veel van uw parochianen hun baan verloren.

En hoe ontwricht die eerder zo solidaire samenleving raakte, ervoer u ook als pastoor-deken in Hoensbroek en later in Heerlen. Waar u zich ook zeer betrokken toonde bij drugsverslaafden en daklozen die in de rafelranden van het leven waren beland...

Maar ook de tijdsgeest veranderde.

Het waren de jaren dat u als kapelaan in spijkerbroek een disco – met de naam Smurf – op poten kon zetten. En later als bouwpastoor in die nieuwe woonwijk De Heeg een kerk kon bouwen rond een lijdensweg, herkenbaar door Theo Kuijpers geschilderd in het Limburgse land, waarin óók Jezus een spijkerbroek droeg...

Het waren de roemruchte jaren '60 waarin vele conventies sneuvelden én ook de koepel zijn barsten ging vertonen. Tijden van uittreden, tijden van polarisatie, tijden van breuk.

Het is deze gespleten kerk, die u in 1993 in handen kreeg. In feite stond u voor dezelfde opdracht als bisschop Paredis, 140 jaar eerder, die de opdracht kreeg het Bisdom Roermond opnieuw te vormen. Een bouw-bisschop zijn.

Alleen kreeg hij destijds wel even een steviger cement in handen. Want al was Limburg geografisch als provincie nog piepjong – en kende de meeste mensen uit Eijsden echt niemand in Mook en vice versa – ze hadden allemaal één ding gemeen: het katholieke geloof.

Waarmee het nieuwe – of beter het vernieuwde - bisdom eigenlijk alles in zich had om Limburg en de Limburgers te vormen. Zoals ook de overheid deed. In een tijd dat kerkbesturen nog benoemd werden door de gouverneur en de bisschop – kom daar nog eens om. En de geestelijke macht in de ogen van velen nog voorrang had op de wereldlijke macht....

Hoe anders was het voor u, monseigneur, in 1993. Ja, mijn voorganger, gouverneur Baron van Voorst tot Voorst, zat hier bij uw inwijding als bisschop op de eerste rij en ik spreek hier nu een afscheidswoord uit, maar 'kerk en staat' zijn niet meer zo nauw verweven als toen. Al begrijpen we elkaar prima, zoals het bisdom de eerste was om hulp aan te bieden toen de vluchtelingencrisis ook Limburg bereikte.

U kreeg als kersverse bisschop bijna 25 jaar geleden een 'vechtkerk' – zo beschreven de Limburgse kranten het vorige week nog op uw verjaardag - in handen. En u was de hoop – zo schreven de kranten toen – die weer een eenheid zou smeden.

Die hoop, beste monseigneur, is terecht gebleken. De grote polarisatie is verdwenen en verschillende inzichten zijn weer *on speaking terms*. Hierin heeft u de verwachtingen een goede verbinder te zijn zeer zeker waargemaakt.

Ook in de pijnlijkste momenten voor u en voor de kerk, was u er voor de gekwetsten, luisterde u naar hen, óók als ze de kerk teleurgesteld verlieten.

Het gaat immers in de kerk om compassie, om de boodschap van liefde.

U bent ook de mensen gaan zoeken, die die boodschap in al hun oorspronkelijkheid kunnen tonen. En als een echte Limburger die de verbindingen óók over de grenzen heen zoekt – we zijn niet voor niets de meest internationale provincie van het land – vindt u die in wereldkerk.

Een wereldkerk die zoveel groter is buiten Limburg, buiten Europa, buiten het westen. Waar nog wordt geloofd met het hart, en niet met het verstand. U heeft ze hier naartoe gehaald, zij die vroeger het onderwerp van de missie waren, maar nu de missionarissen in Limburg zijn. Vandaar dat de priesteropleiding in Rolduc nu zelfs nog internationaler is dan de Universiteit van Maastricht...

Beste monseigneur, na bijna 25 jaar gaat u met emiraat. Uw ogen willen niet meer. Uw ogen waarmee u zoveel heeft gezien dat u beter en mooier wilde maken, maar ook zo ontzettend veel mee heeft gelezen. Een liefde voor letters, die u net als uw geloof al op jonge leeftijd te pakken kreeg.

Hoe kon u anders – in 1956 - als veertienjarige de eerste prijs in de wacht slepen in die wedstrijd van de toen jubilerende 'Vereniging Veldeke Limburg'. Een wedstrijd in het declameren van Limburgse proza en poëzie. Ú ging toen met een heel pak boeken naar huis.

Boeken die nu ook met u meeverhuizen naar Maastricht, naar de Zusters onder de Bogen. Het klooster overigens waar zuster Isadora en mijn tante, zuster Marilea, uw Heegse hulpmachten, nu ook wonen. Dat is als 'thuis-komen'.

Dankzij nieuwe technische snuffjes kunt u hopelijk blijven genieten van al die boeken. Ik weet zeker, iedereen hier gunt u dat en nog veel ander geluk. Na een vol en werkzaam leven...

Een vol en werkzaam leven dat het bisdom én Limburg goed heeft gedaan.

Van het laten meetellen van Limburgers aan de onderkant van de samenleving – die u met pensions ook een dak boven hun hoofd verschafte – en al uw ander diaconale werk, tot het weer aan de praat krijgen van tegenpolen, u, monseigneur, heeft het voor elkaar gekregen.

Net zoals u de kerk zoveel als mogelijk ín de samenleving liet staan, en niet daarbuiten. Een samenleving waarin Limburger zijn en katholiek zijn misschien niet meer synoniem zijn, maar u met uw optimistische ziel wel oases ziet...

... En ik als gouverneur daar alleen maar aan kan toevoegen: de Lieve Heer zou wel gek zijn als hij niet in Limburg zou willen blijven wonen.

Vindt u die stelling te chauvinistisch? Ach, laat ik dan maar niet de Maastrichtse tegelwijsheid citeren: 'Slivvenier is 'ne Mestreechteneer, en de Mestreechter Geis is e breurke vaan de Heilige Geis'. Monseigneur, u zult uw toekomstige stadsgenoten nog veel van uw bescheidenheid moeten schenken....

Beste monseigneur, ik begon met te zeggen dat ik hier als gouverneur afscheid wilde nemen van een prominente Limburger, maar ik wil dit afscheidswoord eindigen met het huldigen van die zelfde prominente Limburger.

U bent met uw grote maatschappelijke betrokkenheid immers een belangrijke inspirator gebleken. Een belangrijke inspirator die zich sterk maakte voor de zwakkeren in onze samenleving, voor het bevorderen van onderlinge solidariteit en naastenliefde. En als zodanig een aansprekende voorbeeldfunctie in Limburg vervulde, als priester en bisschop in het bijzonder.

Aldus luidde de motivatie van Gedeputeerde Staten in Limburg om u – Monseigneur Frans Wiertz – uit waardering voor uw bijzondere diensten voor Limburg en haar bevolking, de Erepennenning van de Provincie Limburg toe te kennen.

En ik voeg daar graag persoonlijk als gewone Limburgse gelovige aan toe: bisjop, bedaank veur alles, en Adieë wah!

Proficiat.